

D. dr. ERDŐ JÁNOS püspök temetése

D. dr. Erdő János, az Unitárius Egyház 29. püspöke 1996. július 27-én, életének 84. évében váratlanul elhunyt.

1913. április 28-án született Kézdivásárhelyen. Elemi és középiskolai tanulmányait is itt végezte. 1931–1935 között az Unitárius Akadémia hallgatója, illetve végzettje. A lelkészi oklevél megszerzése után az oxfordi Manchester College-ban folytatta tanulmányait, ahonnan hazajöve 1937-től kolozsvári segédlelkész, középiskolai vallásoktató lelkész. 1941-ben történelem és jog szakcsoportból teológiai magántanári vizsgát tett, majd 1946-tól az Unitárius Teológiai Akadémia, illetve 1949-től a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Fakultása rendszeres teológiai tanszékének tanára. Közben a kommunista rendszer hamis vádak alapján elítélte, és 1959–1963 között politikai börtönök kínjait szenvedte végig Szamosújvártól a Duna-Deltáig. Hazajövele után újra a lelkésznevelés munkáját vállalta fel, mint a reformátusokkal és lutheránusokkal közös általános vallástörténet és az unitárius vallástörténet rendes professzora. A jövő lelkészeinek felkészítését élete hivatásaként végezte magasszintű igényességgel élete végéig. És elmondhatjuk, hogy Egyházunkban ma alig szolgál olyan lelkész, aki ne lett volna az ő tanítványa teológiai tanulmányai ideje alatt.

Egyházunk legmagasabb törvényhozó testülete 1972-ben főjegyzővé, 1994-ben pedig püspökévé választotta. És mint minden szolgálatában és tisztességében, úgy ebben is példamutató és fáradhatatlan módon járt elől, egész életét unitárius egyházunk és népünk szolgálatára áldozta. Magatartása, kiállása, teológiai felfogása érezhető módon befolyásolta és meghatározta korunk unitarizmusát.

Teológiai munkássága széleskörű volt, teológiai tanulmányai külön kiadásban jelentek meg, de a Keresztény Magvetőben is, melynek az utóbbi több mint két évtizedben szerkesztője volt.

Temetése, amelynek méltó megrendezésére az Egyházi Képviselő Tanács megtette a kellő intézkedéseket, 1996. július 31-én volt, déli 12 órakor a kolozsvári belvárosi templomból. A temetési szolgálatot *dr. Szabó Árpád* főjegyző végezte. A különböző egyházak, intézmények nevében a következők búcsúztatták:

– *dr. Szabó Pál egyházunk főgondnoka az egyetemes Unitárius Egyház nevében*

– *Kolcsár Sándor esperes, közügyigazgató, az egyházkörök elöljárói és hívei nevében*

– *Szombatfalvi József csehétfalvi lelkész az egyetemes lelkészi kar nevében*

– *dr. Bodor András az unitárius egyháztársadalmi egyletek nevében*

– *dr. Rezi Elek a kolozsvári és székelykeresztúri unitárius líceumok tanári testülete és diákjai nevében*

- Zsakó Erzsébet a volt kolozsvári unitárius középiskolák munkaközössége
 - dr. Murvay Sámuel a magyarországi Unitárius Egyház elöljárói, lelkészei és hívei
 - Rob Eller Isac oaklandi lelkész az észak-amerikai unitárius–univerzalista Egyház
 - Adrian Howarth az angol unitárius egyház
 - dr. Csiba Kálmán az Erdélyi Református Egyházkerület
 - Tökés László püspök a Királyhágómelléki Református Egyházkerület
 - Christoph Klein püspök a romániai ágostai hitvallású német evangélikus egyház
 - Mózes Árpád püspök a romániai Zsinatprezsbiteri magyar evangélikus egyház
 - Tempfli József püspök a gyulafehérvári római katolikus érsekség, a nagyváradi, temesvári és szatmárnémeti római katolikus egyházmegyék nevében.
 - dr. Irineu Bistrițeanul püspök a román ortodox egyház,
 - dr. Kozma Zsolt teol. tanár a Protestáns Teológiai Intézet tanári testülete és teológiai hallgatói nevében
 - Patrubányi Miklós a Magyarok Világszövetsége nevében.
- Távíratban vagy levélben küldték el részvétüket:
- John Buehrens az amerikai unitárius univerzalista egyház elnöke
 - Spencer Lavan a chicagói Meadville/Lombard Teológiai Főiskola elnöke
 - Leon Hopper a testvéregyházközségi Tanács nevében
 - dr. Donald Harrington ny. unitárius lelkész
 - dr. Gellérd Judit és George Williams a Center for Free Religion részéről
 - John Gibbons az amerikai unitárius univerzalista lelkésszövetség nevében
 - Jeffrey Teagle főtitkár az angol unitárius egyház nevében
 - dr. Leonard Smith a Manchesteri Unitarian College principálisa
 - Clifford M. Reed főtitkár az Unitárius Univerzalista Nemzetközi Tanács nevében
 - Austin Fitzpatrick lelkész az angliai unitárius egyház Romania alapítványa részéről
 - Szücs Ferenc nagykövet a bukaresti magyar nagykövetség nevében
 - Lábod László államtitkár úr, a Határon Túli Magyarok Hivatala nevében
 - a bukaresti Vallásügyi Államtitkárság államtitkára.

Lelkészeink legnagyobb része (75), híveink, hazai és külföldi egyházak méltóságai, művelődési és társadalmi szervezetek, intézmények képviselői nagy számban vettek részt és búcsúztatták, kísérték utolsó útjára a Házsongárdi temető lutheránus részlegébe, ahol örök pihenőre helyeztük a mindannyiunk által tisztelt és szeretett főpásztort.

Pihenése legyen csendes és emléke áldott.

ANDRÁSI GYÖRGY

Dr. SZABÓ ÁRPÁD főjegyző temetési beszéde

Textus: „Mert nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben.” (1Kor 4,20)

Jézus prédikálása középpontjába helyezi Isten országát s eljövételének örömmüzenetét hirdeti Galilea falvaiban. Isten országa titokzatos valóság, amelynek természetét egyedül Jézus képes megismertetni. Isten országa a legkiválóbb isteni adomány, az a legfontosabb érték, amelyet az embernek minden kincse árán kell megszereznie. Ahhoz, hogy megkapja, bizonyos feltételeket kell teljesítenie. Sohasem lehet igazságosság alapján járó bérnek tekinteni, Isten szabadon fogadja fel az embereket szülőjébe, és azt adja a munkásoknak, ami neki tetszik. Ennek ellenére az embernek válaszolnia kell a hívásra: a szegény lelkiülete, a gyermek magatartása, az Ország és igazságának tevékeny keresése, az üldözések elviselése, mindannak feláldozása, amivel az ember rendelkezik, egyszóval az Atya akaratának teljesítése, különösen a testvéri szeretet területén, mindez szükséges ahhoz, hogy az ember bemerjen Isten országába, és véglegesen örökölje. Jézus az evangélium pedagógiájának eszményeként magának Istennek korlátokat nem ismerő szeretetét állítja: „Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes”.

Pál apostol találóan sűríti egyetlen mondatba Jézus tanításának lényegét. Isten országa nem beszédben áll, hanem erőben, ezzel azt is mondjuk, hogy Isten országa láthatatlan, de valóságos erőrendszer, amely világosan, hatalmasan és szüntelenül építi a maga dicsőséges országát– történelemben és történelem felett, a mindenkori pillanatban és az örökkévalóságban.

Ebbe a nagy erőrendszerbe próbálom meg beállítani dr. Erdő János püspök alakját, és arra felelek, hogy micsoda erővel hírt ő, és micsoda erőket mutatott meg benne Isten? Mert arról tett bizonyosságot, hogy élete legfontosabb pillanataiban önmagára és világára, múltjára és jövőjére nézve ez a tanítás mond neki legtöbbet. Itt és most már azt is láthatjuk, hogy ez mond róla a legtöbbet.

Kétségtelen, hogy az úgynevezett erős egyéniségek közé tartozott. Nem fizikailag, hanem szellemiségében volt valami súlyos és tömör. Szerette a nyugodt és egyenletes rávezetéseket, kézzelfogható módon akart tapasztalni; szerette a dolgokat ésszel felérni, vagy nem ágaskodott utánuk. Ezért idegenkedett minden spekulációtól, álfilozófiától és romantikától, s lett teológiájában szükségképpen a rendszeres hit- és erkölcsstan képviselője, s végsősoron történettudós. Mert ismerni akarta azt a talapzatot, amelyen állunk, s követni akarta azokat, akik okosabbak és jobbak voltak, mint mi. Éber, reális, pontos és megbízható volt; a nagy összefüggések és rendszerek mellett a tények érdekelték, azért mert a tények az igazság gyermekei.

Nem beszédben áll Isten országa, hanem erőben, ez Erdő János szellemiségére nézve azt jelenti, hogy egyenletes, tiszta felfogása, nyugodt és öntudatos világszemlélete őt olyan teológussá tették, aki meghatározó módon irányt szabott az utóbbi félévszázad unitárius hit- és életfelfogásának.